

เส้นทางสู่พิพิธภัณฑสถานสิรินธร

พิพิธภัณฑสถานสิรินธร SIRINDHORN MUSEUM

อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดกาฬสินธุ์

เปิดให้บริการทุกวันอังคาร - วันอาทิตย์ และปิดทุกวันจันทร์
ยกเว้นวันจันทร์ ที่ตรงกับวันหยุดนักขัตฤกษ์เปิดให้บริการปกติ

ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ น. - ๑๗.๐๐ น.

โทร. ๐๔๓-๘๗๐๐๐๔ , ๐๔๓-๘๗๐๖๐๑ ,
๐๔๓-๘๗๐๖๐๕ - ๖ โทรสาร ๐๔๓-๘๗๐๖๐๔
www.dmr.go.th

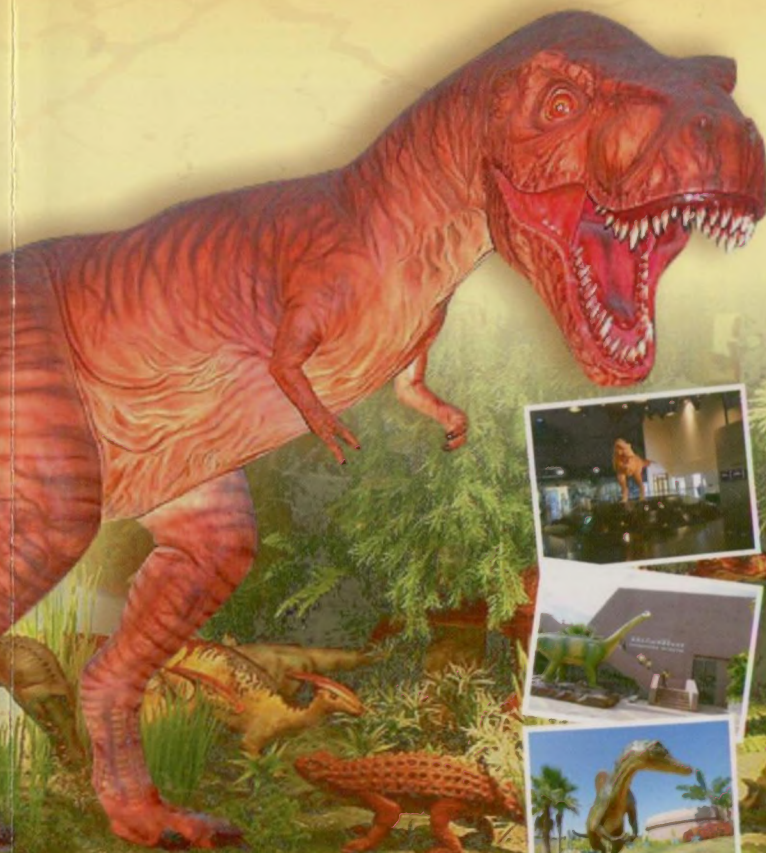
รถยนต์ : จากกรุงเทพฯ-กาฬสินธุ์ ใช้เส้นทาง กรุงเทพฯ-สระบุรี-นครราชสีมา (ทางหลวงหมายเลข ๒) ถึงอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่นต่อยังเส้นทางหมายเลข ๒๓ ทางหลวงหมายเลข ๒๑๓ และ ๒๒๗ มหาสารคาม-กาฬสินธุ์-สหัสขันธ์ รวมระยะทาง ๕๑๙ กิโลเมตร

รถไฟ : ต้องเดินทางจากกรุงเทพฯ-สถานีรถไฟขอนแก่น จากขอนแก่นต่อรถประจำทางไปกาฬสินธุ์และสหัสขันธ์ อีก ๑๐๐ กิโลเมตร สำหรับกรุงเทพฯ-ขอนแก่นนั้นการรถไฟแห่งประเทศไทย มีขบวนรถเร็วออกเวลา ๐๘.๒๐ น. และ ๒๐.๔๐ น. รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อสอบถามได้ที่ หน่วยบริการเดินทางของการรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. ๐-๒๒๒๓-๗๕๖๑ หรือ สถานีรถไฟขอนแก่น โทร. ๐๔๓-๒๒๑-๗๕๕, ๐๔๓-๒๒๑-๑๑๒

รถโดยสารประจำทาง : บริษัทขนส่ง จำกัด (บขส.) www.transport.co.th เปิดบริการเดินรถ กรุงเทพฯ-กาฬสินธุ์ ทุกวัน โดยรถปรับอากาศ ม.๒ ออกทุก ๕๐ นาที ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐-๒๒.๐๐ น. สำหรับรถปรับอากาศ ม.๔ (VIP) ออกเวลา ๒๒.๐๐ น. รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อสอบถามได้ที่ โทร. สายด่วน ๑๕๙๐ เรียก บขส. หรือ โทร. ๐-๒๙๓๖-๒๔๔๑-๔๔ จากนั้นต่อรถประจำทางหน้าสถานี ถึง อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์ (ระยะทาง ๒๗ กิโลเมตร)

เครื่องบิน : ใช้เที่ยวบินกรุงเทพฯ-ขอนแก่น ซึ่งบริษัทการบินไทย จำกัด เปิดบริการทุกวัน วันละ ๓ เที่ยวบิน แล้วต่อรถเข้าจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรถโดยสารประจำทางของจังหวัดขอนแก่น สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร.๐-๒๓๕๖-๑๑๑๑ หรือที่

- บริษัทการบินไทย ขอนแก่น โทร. (๐๔๓)๒๒๗-๗๐๑-๐๔(๐๔๓)๒๗๐-๐๗๒ www.Thaiairways.co.th

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับ พิพิธภัณฑ์สิรินธร

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จทอดพระเนตรแหล่งขุดค้นไดโนเสาร์ภูเก้าขาวซึ่งขุดพบกระดูกไดโนเสาร์ เป็นจำนวนมากและสมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย

พิพิธภัณฑ์สิรินธร ได้รับพระราชทานนาม จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๙ มีส่วนจัดแสดงนิทรรศการ ๔ โซนแสดงเรื่องราวความรู้ ตั้งแต่การกำเนิดจักรวาล โลก การเกิดสิ่งมีชีวิตบนโลก ตั้งแต่แรกเริ่มวิวัฒนาการสิ่งมีชีวิตจากทะเลสู่บนบก การกำเนิดสัตว์เลื้อยคลาน การกำเนิดไดโนเสาร์ จนถึงช่วงเวลาการสูญพันธุ์จากโลก และการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม จนถึงกำเนิดสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม วิวัฒนาการเป็นมนุษย์

ความเป็นมาแหล่งขุดค้นไดโนเสาร์ภูเก้าขาว

จากการสำรวจและขุดค้นซากดึกดำบรรพ์ในประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า ๓๐ ปีทำให้เราพบซากดึกดำบรรพ์มากมายหลายประเภท แต่ที่เป็นที่กล่าวถึงกันมากที่สุดคงหนีไม่พ้นซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์จากทั่วประเทศไทย บริเวณวัดลักกะวันเป็นแหล่งที่พบซากไดโนเสาร์ที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ย้อนไปในปี ๒๕๒๑ นายวรารุณ สุธีธร นักธรณีวิทยาและคณะจากกรมทรัพยากรธรณี ได้เดินทางมาสำรวจธรณีวิทยา และมาพักแรมที่ศาลาทำให้พบกระดูก ๓ ชิ้น ที่พระครู วิจิตรสหัสคุณ (พระญาณวิสาละเถร) ตำแหน่งในขณะนั้น เป็นเจ้าอาวาสวัดลักกะวัน ได้เก็บรักษาไว้ ซึ่งเป็นกระดูกขาหน้าของไดโนเสาร์ซอโรพอด ต่อมาในปี ๒๕๓๗ นายวรารุณ สุธีธร และคณะจากกรมทรัพยากรธรณีได้รับแจ้งจากฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล ๓ ว่าทางวัดลักกะวันพบซากดึกดำบรรพ์ คาดว่าเป็นไดโนเสาร์ จึงทำการขุดสำรวจอย่างเป็นระบบ โดยคณะสำรวจไดโนเสาร์ไทย-ฝรั่งเศส จนในปี ๒๕๓๘ การขุดค้นก็แล้วเสร็จ พบกระดูกไดโนเสาร์มากกว่า ๗๐๐ ชิ้น เป็นไดโนเสาร์กินพืชอย่างน้อย ๗ ตัว ส่วนใหญ่เป็นกระดูกไดโนเสาร์ซอโรพอด โดยซากไดโนเสาร์ที่สมบูรณ์ที่สุดเป็นของ ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน (Phuwiangosaurus sirindhornae) โดยที่กระดูกยังคงเรียงรายต่อกันอยู่สภาพของไดโนเสาร์ตัวนั้นนอนคว่ำ กระดูกสันหลังตั้งขึ้น มีซี่โครง ออก ๒ ข้างลำตัว กระดูกสะโพกทุกชิ้นอยู่ในตำแหน่งเดิม กระดูกหางเรียงม้วนเป็นวงกลมพาดขึ้นไปกลางหลังและยาวต่อไปจนกระทั่งถึงปลายหาง แต่ขาตอนหลัง ขาหน้าข้างขวา คอ และส่วนหัวหลุดกระเจายออกไป

จากการค้นพบที่สำคัญนี้ทำให้กรมทรัพยากรธรณี ได้จัดงบประมาณสร้างอาคารครอบแหล่งขุดค้นไว้ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้แก่ผู้สนใจ ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการด้านบรรพชีวินวิทยาที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย

ชิ้นส่วน ของกระดูกไดโนเสาร์ที่พบในหลุมขุดค้นนี้ อยู่ในระหว่าง การศึกษาวิจัย ซึ่งจะต้องทำการอนุรักษ์และจัดเก็บข้อมูลกระดูกทุกชิ้นอย่างเป็นระบบและยังทำการขุดค้นต่อไปในบริเวณใกล้เคียงด้วยเพื่อให้ได้หลักฐานและข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยเพิ่มมากขึ้นโดยกรมทรัพยากรธรณี ซึ่งได้พัฒนาแหล่งขุดค้นภูเก้าขาวเป็นศูนย์วิจัยไดโนเสาร์ และเป็นพิพิธภัณฑ์สิรินธร ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ที่สมบูรณ์ที่สุดของประเทศไทย มีห้องปฏิบัติการและคลังเก็บตัวอย่างที่ทันสมัยสำหรับนักวิทยาศาสตร์ ศึกษาวิจัย พร้อมทั้ง จัดแสดงนิทรรศการให้ความรู้ แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป

ชั้นหิน หมวดหินเสาข้าวอายุยุคครีเทเชียสตอนต้น (ประมาณ ๑๓๐ ล้านปี) ประกอบด้วยหินทรายสีแดงอ่อน เม็ดขนาดละเอียดถึงละเอียดมาก บางชั้นมีกรวดปนแทรกสลับกับหินทรายแป้ง หินกรวดมน โดยทั่วไปหมวดหินเสาข้าวนี้มีสีน้ำตาลแดง โดยที่หมวดหินนี้เป็นหมวดหินที่พบซากดึกดำบรรพ์หลากหลายชนิด ทั้งกลุ่มสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังสัตว์มีกระดูกสันหลัง โดยเฉพาะไดโนเสาร์ ที่วิจัยแล้วเป็นไดโนเสาร์ชนิดใหม่ สกุลใหม่มวม ๔ ชนิด ของประเทศไทย คือ

ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน (Phuwiangosaurus sirindhornae)

สยามโมไทแรนโนส อิสานเอนซิส (Siamotyrannus isanensis)

สยามโมซอรัส สุธีธรนิ (Siamosaurus suteethorni)

และกินรีมีมัส ขอนแก่นเอนซิส (Kinnareemimus khonkaenensis)

ความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์สิรินธร

จากการค้นพบแหล่งฟอสซิลไดโนเสาร์ที่วัดลักระวัน อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ พบซากไดโนเสาร์จำนวนมากกว่า ๗๐๐ ชิ้น เป็นไดโนเสาร์กินพืชอย่างน้อย ๗ ตัวทับถมกันในบริเวณที่เคยเป็นร่องน้ำ อายุประมาณ ๑๓๐ ล้านปี จากซากไดโนเสาร์จำนวน ๗ ตัว พบไดโนเสาร์ตัวที่สมบูรณ์ที่สุด ๑ ตัว นับเป็นซากที่สมบูรณ์ที่สุดตั้งแต่มีการขุดสำรวจซากดึกดำบรรพ์ในประเทศไทยมา จากการศึกษาวิจัยพบว่า เป็นไดโนเสาร์สกุลใหม่ และชนิดใหม่ของโลกชื่อ **ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน** เมื่อขุดค้นจนแล้วเสร็จพบว่าแหล่งขุดค้นนี้สามารถใช้ศึกษาสภาพแวดล้อมในบรรพกาลได้อย่างชัดเจน

และด้วยตระหนักถึงคุณค่าของความรู้อันสืบเนื่องมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของสิ่งมีชีวิตดึกดำบรรพ์ ซึ่งเป็นสิ่งล้ำค่าทางวิชาการ และเป็นของหายากในปัจจุบัน กรมทรัพยากรธรณีจึงได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียงขึ้น สำหรับเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัยทางด้านบรรพชีวินวิทยาในระดับนานาชาติ ที่จัดเก็บตัวอย่างซากดึกดำบรรพ์ทุกชนิดของประเทศ แหล่งเรียนรู้ จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ จัดฝึกอบรม บรรยาย และให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจ จนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระนาม "สิรินธร" มาเป็นชื่อพิพิธภัณฑ์เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๙ พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูเวียงจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น "พิพิธภัณฑ์สิรินธร" นับแต่นั้นมา

พิพิธภัณฑ์สิรินธร ได้เปิดทดลองให้บริการตั้งแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๐ และเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด

ไดโนเสาร์ที่พบในประเทศไทย

ปัจจุบัน นักโบราณชีววิทยา ขุดพบฟอสซิลกระดูกไดโนเสาร์ในประเทศไทยถึง ๑๖ ชนิด ในจำนวนนี้เป็นไดโนเสาร์ชนิดใหม่ สกุลใหม่ของโลก ๖ ชนิด และได้รับการตั้งชื่อตามชื่อของบุคคลหรือสถานที่ที่ขุดพบ

ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน : เป็นไดโนเสาร์ซอโรพอดกินพืชขนาดใหญ่ เดิน ๔ ขา คอยาว หางยาว อายุประมาณ ๑๓๐ ล้านปี ความยาวประมาณ ๑๕-๒๐ เมตร พบฟอสซิลครั้งแรกที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยตั้งชื่อเพื่อถวายพระเกียรติแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

อีสานโนซอรัส อรรถวิภันซ์ : เป็นไดโนเสาร์กินพืชขนาดใหญ่ เดิน ๔ ขา คอยาว หางยาว อายุไทรแอสซิกตอนปลายประมาณ ๒๐๙ ล้านปี ความยาวประมาณ ๑๓-๑๕ เมตร ขุดค้นพบฟอสซิลที่จังหวัดชัยภูมิ โดยตั้งชื่อเป็นเกียรติแก่นายปรีชา อรรถวิภันซ์ อดีตอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี

ชิดตะโกซอรัส สัตยารักษ์ : เป็นไดโนเสาร์พวกที่มีสะโพกแบบนก สกุลเดียวกับที่พบในจีนแต่เป็นชนิดใหม่ เป็นไดโนเสาร์ที่กินพืชขนาดเล็กอายุครีเทเชียสตอนต้น ประมาณ ๑๐๐ ล้านปี ความยาวประมาณ ๑ เมตร โดยตั้งชื่อเพื่อเป็นเกียรติแก่นายนเรศ สัตยารักษ์ ผู้ค้นพบ

สยามโมซอรัส สุธีธรณี : เป็นไดโนเสาร์เทอโรพอดในยุคครีเทเชียสตอนต้น ประมาณ ๑๓๐ ล้านปี ความยาวประมาณ ๗ เมตร มีฟันที่ลักษณะคล้ายฟันจระเข้ ตั้งชื่อเพื่อเป็นเกียรติแก่ ดร.วราวุธ สุธีธร ผู้มีส่วนสำคัญในการสำรวจพบซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์ในประเทศไทย

สยามโมไทรันนัส อีสานเอนซิส : เป็นไดโนเสาร์เทอโรพอดที่เดินด้วย ๒ ขา หลัง ส่วน ๒ ขาหน้ามีขนาดเล็ก ในยุคครีเทเชียสตอนต้น ประมาณ ๑๓๐ ล้านปี ความยาวประมาณ ๖.๕ เมตร นับว่าเป็นบรรพบุรุษของ ไทรันโนซอรัส เร็กซ์ ที่พบในอเมริกาเหนือ

กินรีมิมีส ขอนแก่นเอนซิส : เป็นไดโนเสาร์กินทั้งพืชและสัตว์เป็นอาหาร เดินและวิ่งด้วย ๒ ขาหลัง มีรูปร่างคล้ายนกกระจากเทศและปราดเปรียว ขนาดลำตัวยาวประมาณ ๑-๒ เมตร คอเรียว เล็กยาว ปากเป็นจระงอย ไร้ฟัน ถูกค้นพบในชั้นหินหมวดหินเสาขัว ที่อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น อายุประมาณ ๑๓๐ ล้านปี

